

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE BİR YÖNTEM OLARAK İŞLEVSEL DİL BİLGİSİNİN KULLANIMI

THE USE OF FUNCTIONAL GRAMMAR AS A METHOD IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Kerim TUZCU

ORCID: 0000-0001-8432-2602

Esra BİÇERYEN

ORCID: 0000-0001-8023-8067

DOI:10.5281/zenodo.8097846

ÖZET

İletişimin ve milletlerarası münasebetlerinin büyük bir hızla ilerlemesi ve değişmesi, teknolojinin giderek gelişmesi ve bunlara bağlı olarak da dünyanın hayat şartlarında ve düşünce yapısındaki değişmelere bağlı sebeplerden dolayı insanlar çevrelerini tanıyabilmek ve bu gelişmelere ayak uydurabilmek için farklı diller öğrenmeye başlamışlardır. Yabancı dil öğrenme amacı kişiden kişiye değişmekle birlikte bu bazen iş bulmak bazen de tamamen fertlerin ilgi ve merakından kaynaklanmaktadır. Geçmişten günümüze devletler gücü ellerinde bulundurdukları ve dünya siyasetinde söz hakkı sahibi oldukları derece ve seviyede, dillerini de diğer devletlere öğretmeye, halklarının hem beyinlerine hem düşünce dünyalarına yerleştirmeye çalışmışlardır. Dillerini öğretirken aynı zamanda hayat anlayışlarını, medeniyet değerlerini, dünya görüşlerini, inançlarını, folklor değerlerini ve kültürlerini de yerleştirmeye çalışmışlardır. Her ne sebeple olursa olsun yabancı dil öğrenmek ve öğretmek faaliyetleri dünyada giderek yaygınlaşmaktadır. Buna binaen de yabancı dil öğretmek ve öğrenmek için her geçen gün yeni yeni yöntemlere başvurulmaktadır. Bu yöntemler dil öğrenme sürecini eğlenceli hale getirmekte ve kısa zamanda öğretmeye veya öğrenmeye imkân sağlamaktadır. Bu çalışmada yabancı dil öğrenme sürecinde dil bilgisi öğretiminin önemli olduğu ve bu süreçte tüm dil bilgisi yapılarını yabancı dil öğrencisine yüklemek yerine işlevsel dil bilgisinin imkanlarının kullanılarak verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu haliyle süreç ihtiyaca cevap vereceğinden daha anlamlı hale gelecek ve öğrenilenler daha kalıcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, İşlev, Dil Bilgisi, İşlevsel Dil Bilgisi.

ABSTRACT

Due to the rapid progress and change of communication and international relations, the gradual development of technology and the changes in the world's living conditions and mentality, people have started to learn different languages in order to get to know their environment and keep up with these developments. Although the purpose of learning a foreign language varies from person to person, it is sometimes due to the interest and curiosity of the individuals, sometimes to find a job. From past to present, states have tried to teach their languages to other states and to place them in the brains and worlds of thought of their peoples at the level and level where they have the power and have a say in world politics. While teaching their languages, they also tried to place their understanding of life, civilization values, world views, beliefs, folklore values and cultures. Whatever the reason, learning and teaching foreign language activities are becoming more and more common in the world. Accordingly, new and new methods are used every day to teach and learn foreign languages. These methods make the language learning process fun and allow teaching or learning in a short time. In this study, it is emphasized that grammar teaching is important in the foreign language learning process and that functional grammar should be given by using the possibilities instead of loading all grammatical structures to the foreign language learner in this process. In this state, the process will become more meaningful as it will respond to the need and what has been learned will be more permanent.

Keywords: Foreign Language, Function, Grammar, Functional Grammar

İlgili Yazar: Kerim TUZCU

Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe Öğretmenliği Bölümü.
kerimtuzcu@hotmail.com

İlgili Yazar: Esra BİÇERYEN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Siirt Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü.
esra_8074@hotmail.com

Başvuru Tarihi / Received: 20.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted: 06.05.2023

GİRİŞ

İletişim, bütün canlıların ve hususan da insanların en çok ihtiyaç duydukları ve de olmazsa olmazı dediğimiz bir gerçeklik ve olgudur. İnsanlığın başlangıcından bugüne iletişim araçlarındaki çeşitlenme de dikkate alınarak bu kavramının Türkçe sözlükte "*Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon. Telefon, telgraf, televizyon, radyo vb. araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alışverişi, bildirişim, haberleşme, muhabere, komünikasyon*" (sozluk.gov.tr) şeklinde tarif edildiğini görüyoruz.

İnsanlığın başlangıcından beri türlü türlü iletişim vasıtaları kullanılmıştır ancak bunların içinde en etkili iletişim aracı olan dilin yeri ayrıdır. İnsanlar, zaman geçtikçe gelişen ve değişen şartlara göre, dilin kullanımında yahut kurallarında da birtakım değişikliklere gitmişler onu daha etkili kullanmak adına yeni kurallar oluşturmuşlardır. Bunların çoğu dilin kendi içinde eskiden beri getirdiği kurallardır. Dilinin ve onun kurallarının farkında olarak kullanan bireyler ne istediğini bilir ve bunu etkili bir şekilde karşı tarafa aktarır. Teknolojinin gelişmesi ile insanlar çeşitli nedenlerle ana dilinden farklı dilleri öğrenmeye başlamışlardır. Bu sebepler arasında ekonomi, eğitim, din, turizm, ticaret vb. sayılabilir. Bu sebepler aynı zamanda, toplumların kendi dillerini başkalarına öğretmek için de birer sebep sayılabilir. Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi gerçekleştirilirken bunun beraberinde kültürlerini de öğretmeye, yaymaya çalışmışlardır. Gerek ana dili olarak gerekse de yabancı dil olarak herhangi bir dili öğrenmeye çalışan kişilerin, salt gramer yapılarıyla uğraşarak istedikleri hedefe gelemeyecekleri açıktır. Bundan dolayı, dili bütün yapıtaşlarıyla bir bütün olarak kabul edip öğrenilmesi ve öğretilmesi gerektiğini düşünenler işlevsel dil bilgisi yaklaşımını benimsemişler ve bir yöntem olarak faydalı olacağını düşünerek uygulamaya kumuşlardır.

Dil bilgisi konuları temel olarak öğretilmesi ve kazandırılması gereken bir beceri olarak kabul edilmese de kolay kolay göz ardı edilecek bir mevzu değildir çünkü dil bilgisi ve dil bilgisi öğretimi, bir dilin yapısal özelliklerini, kurallarını ve işleyişini öğretmeyi amaçlayan bir süreçtir. İnsanların bir dilin doğru ve etkili bir şekilde kullanımını öğrenmelerini sağlar. Dil bilgisi öğretimi, dilin temel bileşenlerini anlama ve kullanma becerisini geliştirirken aynı zamanda nazarî bilgileri de günlük kullanımla birleştirerek kişilere doğru ve etkili bir dil kullanımını öğretir. Dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi, öğrencilerin yazma ve konuşma yeteneklerini ilerletir ve iletişim becerilerini güçlendirir. Dil öğrenme sürecinde temel bir adım olarak diğer dil

becerilerinin geliştirilmesini destekler. Ayrıca, gramer hatalarını tespit etme ve düzeltme konusunda öğrencilere rehberlik eder. Bu şekilde dil bilgisi öğretimi, dilin doğru ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve iletişimde başarılı olmayı desteklemek için önemli bir rol oynar.

Dil öğretiminde gramer kaidelerinin verilmesinde işlevsel dil bilgisi yaklaşımının kullanılması daha etkili ve daha gerçekçi bir yol ve yöntem olabilir. Bu yöntem, dilin gerçek hayatta nasıl kullanıldığına odaklanır ve öğrencilere iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak herhangi bir dilin sadece yapılarını ve kurallarını ezberlemek yerine, dilin gerçek kullanım bağlamında anlaşılmasını teşvik eder.

Bu yöntemde, öğrencilere dil bilgisinin, dilin kullanımında ve öğrenilmesindeki işlevi, kullanımı ve anlamıyla ilgili bilgiler aktarılır. Dil bilgisi kuralları örnek cümlelerle ve uygulama etkinlikleriyle desteklenerek öğrenciler dil bilgisini doğal bir şekilde öğrenme fırsatı bulurlar ve gerçek hayatta karşılaşabilecekleri iletişim meselelerini çözmeye gerekli dil becerilerini kazandırmak amaçlanır.

İşlevsel dil bilgisi, kişinin, dilin günlük kullanımıyla ilgili becerilerini geliştirirken, gramerle ilgili hususlardaki farkındalıklarını ve dikkatlerini de artırır. Bu da dilin işlevsel bir şekilde kullanılmasına ve dil becerilerinin daha hızlı gelişmesine katkı sağlar.

YABANCI DİL ÖĞRENMEDE AMAÇ

Yabancı dil öğreniminde temel amaç hedef dilde dört temel beceriyi kazanarak kendini rahat bir şekilde ifade edebilmek olarak ifade edilebilir. Fakat kuralları bilinmeden gelişigüzel bir şekilde dil öğrenilemez. Bir şeyler hep eksik kalır. Bu şekilde gerçekleşen öğrenme hem zor hem de zaman alıcı olur. Hedef dilin dil bilgisi kurallarını öğrenen bireyler o dilde öğrendiği sözcükleri cümle içinde doğru bir şekilde kullanarak anlamlı cümleler kurar. İnsanlar ana dillerinin dil bilgisi kurallarını bilmeden de onu çok rahat şekilde kullanarak duygularını ifade edebilirler fakat yabancı dil öğrenen bireyler hedef dilin dil bilgisi kurallarını öğrenip bunları uygulayarak duygu ve düşüncelerini karşı tarafa rahatlıkla aktarabilirler.

Son zamanlarda ülkemizde çekilen dizilerin yurt dışındaki bazı ülkelerde gösterime girmesi ile o ülkede yaşayan insanlar arasında dilimiz giderek tanınır hale gelmiş ve insanlar dil kurslarına giderek ya da kendi imkânları dahilinde Türkçe öğrenmeye başlamışlardır. Bizim ülkemizde de dijital platformlarda yayınlanan dizi ve sinema filmlerini izleyenler arasında o

dizinin ya da filmin çekildiği dile ilgi ve alaka duyup onu öğrenmek isteyenlerin sayısı artmaktadır. Özellikle İspanyolca, Korece bu dillerden bazılarıdır diyebiliriz. Dizi ve film karakterlerini kendilerine yakın bulup asli dilinde anlayarak seyir keyfi yaşamak isteyen bireyler dili daha kolay öğrenebilirler. Yabancı bir dili öğrenme amacı her ne olursa olsun dili kuralları içinde öğrenmek önemlidir.

Dil bilgisi, bir beceri ve alan olarak müstakil bir yere sahip değilse de belli bir seviyeden sonra mutlaka üzerinde durulması gerekir. Bundan dolayı da iyi ve eksiksiz bir biçimde oluşturulmuş dil bilgisi kaynakları gerektiği şüphesizdir. Gerek ana dili gerekse de yabancı dil öğretiminde olsun vasıflı bir dil bilgisi kitabı dil öğretiminde başarıyı artıracaktır. Bir noktadan sonra dilin incelik ve farklılıklarının anlaşılabilmesi için dil bilgisi kaynakları büyük bir kolaylık ve fayda sağlayacaktır. Dilin bileşenleri ve bunların başında gelen söz varlığının ne tür ayrıcalık ve vazifelere sahip olduğunu anlayabilmenin en kısa ve etkili yolu iyi ve açık oluşturulmuş dil bilgisi kitapları olduğu ortadadır.

DİL BİLGİSİ TANIMLARI

İnsanın ayrılmaz ve kendinden ayrı düşünülemez bir yanı, en can alıcı özelliği dili yani konuşmasıdır. Âdemoğlu var olduğu günden bu tarafa dil ve söze dair merak hiç azalmamış; münakaşa ve karşılıklı fikir alış verişi hiç bitmemiştir. Sonraları ise dil üzerinde araştırmalar başlamış ve oradan da dil bilimi ile dil bilgisi doğmuştur. Dil bilimi genel olarak dili ve dilin doğuşunu el almakta iken dil bilgisi ise daha dar bir alanda belirli bir dile ait hususları incelemektedir. Zaman zaman bu iki kavram karıştırılıp birbirinin yerine kullanılsa da ikisi de farklı alanlara eğilmektedirler.

Dil bilimi "*Dillerin yapısını, gelişmesini, dünyada yayılmasını ve aralarındaki ilişkileri ses, biçim, anlam ve cümle bilgisi bakımından genel veya karşılaştırmalı olarak inceleyen bilim, lisaniyat, lengüistik, filoloji*" (<https://sozluk.gov.tr>) şeklinde tarif edilirken dil bilgisi ise "*Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, gramer*" (<https://sozluk.gov.tr>) olarak verilmektedir.

Dil bilgisi bu vazifesini yaparken dili meydana getiren ses, sözcük yapılışı, sözcük hazinesi, anlam değişimleri, cümle kuruluşu gibi unsurları inceleyip kurallara bağlar. O dili doğru konuşup yazabilmek için uyulması gereken kuralları belirleyen ve anlatan bilim dalıdır aynı zamanda dil bilgisi.

Dil bilgisi ya da gramer; bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını saptayan bilim dalı. Bir dilin seslerinden cümlelerine kadar içerdiği bütün dil birliklerini, geniş bir şekilde anlam ve görevlerini kapsayacak şekilde inceler. Dilbilgisi kuralları, bir grup tarafından hazırlanmayıp o dili kullanan insanların zaman içinde gerekli kuralları oluşturmaları veya var olan kuralları dilin gelişimine göre değiştirmeleri sonucu oluşur.

Dil bilgisi, dille ilgili her türlü alanda inceleme ve araştırma yapan bir alan olsa da günümüzde daha çok gramer yapılarını inceleyen bir alan ve hatta yalnızca imla kurallarının bütünü gibi de algılanmaktadır ve bundan dolayı anlam bilimi boyutu zaman zaman ihmal edilmektedir.

Dil bilgisi görüldüğü gibi bir kaide ve kurallar bütünüdür aynı zamanda. Bu kurallar, bir dilde doğru ve yanlış ifadeleri belirlemek ve dilin anlaşılmasını kolaylaştırmak için kullanılır. Dil bilgisi, dilin yapılarını ve işleyişini anlamak için dil bilimi uzmanları tarafından tahlil edilirken, dil öğretmenleri ve dil kullanıcıları da dil bilgisini dilin doğru ve etkili kullanımını sağlamak için öğrenir ve uygular.

Yine bunların dışında *"Bir dili ses, şekil ve cümle yapıları ile dilin çeşitli öğeleri arasındaki anlam ilişkileri açısından inceleyerek bunlarla ilgili kuralları ve işleyiş özelliklerini ortaya koyan bilim"* (Korkmaz, 1992), *"Bir dilin konuşucu ve dinleyicilerince geçerli sayılan tümceleri üretebilecek bir düzenek oluşturmak üzere dil bilimcinin kurduğu biçimsel dizge"* (Vardar, 2002), *"Dilin seslerini, sözcük yapılarını, sözcük anlamlarını, sözcük kökenlerini, tümce kuruluşlarını ve bütün bunlarla ilgili kuralları inceleyen bilgi dalıdır"* (Eker, 2015) gibi tariflerle de karşılaşmaktayız.

Dil bilgisinin birden fazla tanımının olmasının sebebi dil bilgisine farklı yaklaşımların olmasından kaynaklanmaktadır. İşlevsel, süreç odaklı, ürün odaklı, geleneksel dil bilgisi gibi açılardan dil bilgisine yaklaşanlar kendi tanımlarını oluşturmuşlardır. Birden fazla tanımların olmasının yanında dil bilgisini tanımlama konusunda ortak noktalar vardır.

Dil bilgisi; dilin kurallarını ortaya koyar ve inceler. Dilin doğuşunu ve gelişimini inceler; yapıyla ilgili genellemeler oluşturur. Dilin yapısının ve dilsel birimlerin nasıl oluştuğunu betimleyerek onu meydana getiren ses, sözcük, cümle gibi unsurları inceler. Dil kullanıcılarına sınırsız sayıda cümle üretebilecek imkân sağlayan bir düzenek oluşturur. Dili doğru kullanmak için gerekli olan kuralları kapsar ve kullanım kuralları için bir sistem oluşturarak doğru ve eksiksiz telaffuzunu ve yazılmasını sağlar.

Bu ortak tanımlardan hareketle dil bilgisi bir bilimdir ve dilin içerik ve biçim boyutunda birtakım kuralları inceler. Bu kurallar sayesinde dili doğru kullanmayı öğrenip duygularımızı rahat bir şekilde aktararak kendimizi ifade etmiş oluruz.

Dil öğretiminde yapısalci yaklaşımlardan sonra ağırlıklı olarak işlevsel yaklaşım ve yöntemler öne çıkmıştır. Ancak yapısalci yaklaşımların da tamamen terkedilmediği görülmektedir (Benzer, 2020).

İşlevsel Dil Bilgisinin ayrı bir disiplin haline gelmesini sağlayan dilciler Simon Dik (*The Theory of Functional Grammar*,1989); Anna Siewierska (*Functional Grammar;Linguistic Theory Guides*, 1991) sayılmaktadır. Dil öğretiminde ise İşlevsel Yaklaşımla ilgili olarak; Van Schaaik G. (1998). *İşlevsel Dilbilgisi Nedir?* adlı makalesinde, yeterince karmaşık olan dil yapılarının ancak işlevlerinin tam tespit edilmesiyle çözümlenebilecekleri ve tam anlaşılabilirlikleri üzerinde durmaktadır.

Martinet A. (1998). *İşlevsel Genel Dilbilim* adlı eserinde, dilin her şeyden önce bildirişim görevine değinerek bu görevin yapılabilmesi ve anlaşılabilmesi için dilin araçları olan kelimelerini işleyişlerinin iyi bilinmesi gerektiği üzerinde ısrarla görüş belirtmektedir.

Musaoğlu M. (2003). *Türkçenin İşlevsel Dil Bilgisi ve Metin Kompozisyonu* adındaki yazısında, Türkçenin işlevselliği ile öne çıkan bir dil olduğunu ve dolayısıyla hem yazılı dilde hem de sözlü dilde güçlü ve müphem varabilen yapısı sebebiyle işlevsel dil bilgisi ve işlevsel dil bilim yöntemleriyle incelenmesi gerektiğini beyan etmektedir.

Acat B. (2007). *Dil Eğitiminde İşlevsel Yaklaşımın Okuma ve Okuduğunu Anlama Becerilerini Kazanmaya Etkisi* isimli makalede, dil öğretiminde dilin kullanım özellikleri ve işlevselliğinin ön plana çıkarılmasının öğrenim üzerindeki olumlu etkilerinden bahsetmektedir.

Delen Karaağaç N. (2007). *İşlevsel Dilbilim* namındaki eserinde, dillerin anlaşılmasındaki en büyük unsuru çözümlenme olduğunu, bu çözümlenme işinin ise işlevsellik planında ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Benzer A. (2010). *İşleve Dayalı Dil Bilgisi: Türkçede Tahmin ve İhtimal Anlatımları* adındaki makalesinde, yapıya ve biçime dayalı dil bilgisi anlayışına göre daha geniş çerçeveden dile bakabilen işlevsel dil bilgisi anlayışının iletişim durumuna göre meselelere yaklaştığı için daha faydalı ve yol açıcı olduğunu ifade etmektedir.

Oflaz E. (2010) *İşlevsel Dilbilgisi Çerçevesinde Türkçedeki İlişkisel Süreçlerin Betimlenmesi* namındaki yüksek lisans tezinde, geleneksel ve biçimsel dil bilgisi bakış açısının yetersiz kaldığı birçok

verde işlevsel dil bilgisi yönteminin kullanıldığında çözüm yollarının daha çok olacağını belirtmektedir.

Satıbaldikızı, M. (2013). *Dil Öğretiminde Gramer Konularını İşlevsel Açıdan Öğretmenin Önemi* adlı bildirisinde, dilsel yetkinliğin ancak dilin iyi anlaşılması ile kazanılabileceğini belirterek bunun yolunun da dilin kullanımından doğan farklılıkların fark ettirilmesi ile sağlanabileceğini ifade etmektedir.

Yurttaş Kuşdoğan Z. (2019). *İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimiyle İlgili Öğretmen Görüşleri (Bitlis Örneği)* isimli yüksek lisans tezinde, Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi konularının kavratılmasında işlevsel yöntemin daha faydalı olduğu konusunda fikir birliği ettiklerini belirtmektedir.

Arslan S. (2020). *Türkçe Eğitiminde Metin Temelli İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimi: Bir Eylem Araştırması* adlı yüksek lisans tezinde, dil bilgisine yeterince önem verilmemesi sonucunda istenen hedeflere ulaşmada sıkıntı çekildiğini ifade etmektedir.

Doğru M. (2022). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Temel (A1-A2) Seviyesinde İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimi (Anketler-Tespitler-Eleştiriler-Öneriler)* isimindeki doktora tezinde, dil bilgisi olmaksızın dil öğretiminin düşünülmemeyeceğinin üstünde durmuştur.

İŞLEVSEL DİL BİLGİSİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDEKİ ÖNEMİ

İşlevsel dil bilgisi yöntemi, öğrencilere dil öğrenme sürecinde şevk ve özgüven kazandırabilir. Çünkü öğrenciler, dil bilgisini gerçek hayattaki iletişim ihtiyaçlarına odaklanarak öğrenirler. Bu da öğrencilerin dil öğrenme sürecinde daha etkin ve katılımcı olmalarını sağlayabilir.

Dili öğretmenin en birinci yolu, onu güzel bir biçimde betimlemekten geçer. Dilin betimlenmesi ise dilin ve onu meydana getiren kuralların işlevlerinin ortaya konmasıyla mümkün olacaktır.

İnsanlar ana dillerini kullanırken dilleri konusunda herhangi bir eğitim almasalar da dil birimlerini neden olmadan kullanabilirken yabancı dil öğrenen bireyler bu birimleri kullanabilmek için dil bilgisine ihtiyaç duyarlar. Bunu sadece doğru kullanmak için değil, kuralları içinde bulunduğu ortama ve karşısındaki kişiye göre tercih etmesinde önemlidir. Bu bizlere öğrenilen yabancı dile ne derece hâkim olduğunu da gösterir.

İşlev; bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon. Sözlükte işlev kelimesinin anlamı bu şekilde açıklanmaktadır. Dilde de sözcükler buldukları cümlenin bağlamından hareketle farklı işlevler taşıyabilirler.

"Cümle içerisindeki her bir dil birimini satranç taşına benzetmek mümkündür. "Kale" kelimesinin bir anlamı vardır. Sözlüğe bakıp anlamını öğrenmek mümkündür. Bununla birlikte kale satranç oyununda sağa, sola, ileri, geri gidebilen bir taş işlevindedir. "Kale"yi oyunun içinden çıkarıp çantanıza koyduğunuzda o yalnızca bir taş olacaktır. Bu anlamda her bir yapının işlevi de cümle içindeki diğer parçalarla ortaya çıkmaktadır" (Benzer, 2020).

Örnekten de hareketle "kale" tek başına anlamlı olsa cümle içinde kendinden önceki ve sonraki kelimelerle birlikte kullanıldığında okuyucu, dinleyici için işlev taşıyabilir. Bu haliyle ancak onu okuyanın dinleyenine ne yapması nasıl hareket etmesi noktasında zihninde bir şeylerin oluşmasını sağlar. Tek başında kullanıldığında ifade eksik kalır ve bu haliyle anlam teşkil edebilir. Kelimenin zihninizde anlamlı olabilmesi için bir bağlam içinde cümlede kullanılması gerekir. Burada "işlev" ortaya çıkar.

"İşlevsel dil bilgisi (functional grammar), kullanılan dil üzerine odaklanır ve kurallar koymak yerine dili betimlemeyi amaçlar. Bunu yaparken de dili, kullanımından ayırmadan tasvir eder. İşlevsel dil bilgisi, dilin yapısı ile yapıların sahip olduğu işlevleri bağlam içinde görme imkânı sağlar" (Benzer, 2020).

Dil sadece kurallardan oluşmaz, dili kullanım koşullarını da dikkate alarak ele almak, incelemek, öğrenmek gerekir. Ancak bu haliyle işlevsel ve anlamlı olabilir. Anlamlı olan öğrenmelerin kalıcılığı artacaktır: "İşlevsel dil bilgileri, betimlemeleriyle doğrudan yabancı dil öğretimini hedeflemelerine karşın, izlenince tasarımımdan uygulama süreçlerine dek yabancı dil öğretimini etkilemiştir" (Savignon, 2005).

Böylece yabancı dil öğretiminde dil bilgisine farklı bir bakış gelmiştir. Dil bilgisi öğretiminde salt bilgi verilmesinden ziyade iletişimi destekleyen, düzenleyen, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araç olmaya başlamıştır.

Yabancı dil öğrenme, bireyin ana dilinden başka bir dil öğrenmesi ve o dilde kendini dört temel dil becerisini kullanarak rahat bir şekilde ifade etmesini sağlamalıdır. Dil bilgisi yabancı dil öğrenmede önemli bir yere sahiptir.

Ana dilini kullanan bireyler bir eğitim geçmişleri olmasa dahi dil bilgisi kurallarını farkında olmadan kullanabilir ve anlamlı bir şekilde rahatça kendilerini ifade edebilirler. Aynı durum yabancı dil öğrenen bireyler için geçerli olmayacaktır. Hedef dilin dil bilgisi kuralları, cümle

dizilişleri, sözcükler arasında kurulan anlam ilgileri fark edilerek öğrenilirse dil öğrenme süreci daha da keyifli hale gelecek ve yabancı dilin öğrenilmesi kolaylaşacaktır.

ANA DİLİ İLE YABANCI DİL BAĞINTISI

İnsanın içinde doğduğu veya büyüdüğü muhitte hazır olarak bulduğu ve onu çepeçevre kuşatan bir kültür ve düşünce sistemidir ana dili. Kendisini en rahat olarak ifade edebildiği bir semboller ve sistemler ağı olmanın yanında bütün hayal ve düşünce dünyasının da örtüsüdür. Ana dili veya birinci dil üzerine ikinci, üçüncü... diller gelebilir.

"Yabancı dil, ana dili üzerine inşa edilir. Ana dildeki dil bilgisi kurallarının, hedef dildeki karşılığı bilinirse iki dil arasında köprü kurulabilir. Bu köprü ile yabancı dildeki yapıların öğrenilmesi hızlanıp bilginin kalıcı olması sağlanabilir. Türkçe öğrenmek isteyen biri ana dilinde 'çokluk' kavramını zaten bilmektedir. Bilmediği 'çokluk' kavramının hedef dildeki karşılığıdır" (Benzer, 2020).

Yabancı dil öğrencileri için ana dili ile hedef dil arasında köprü kurmak öğrendiklerinin anlamlı olmasını sağlayacaktır. Anlamlı öğrenmeler uygulama ile de destek bulursa dil öğrenme süreci hem daha da kısalmaya hem de keyifli hale gelecektir. Aynı zamanda öğrenilenlerin kalıcılığı da artacaktır. Ana dilde yer alan dil bilgisi kurallarının hedef dilde olamaması ya da bunun tam tersi durumda dil öğrenme giderek zorlaşacak ve bu durum dil öğrencisini olumsuz etkileyecektir. Keyifli geçen yabancı dil öğrenme süreci ana dil ile hedef dil arasında köprü kurulamaması durumunda keyifli olmaktan çıkacak ve zorlaşacaktır. Bazı durumlarda yabancı dil öğrencisi hedef dildeki yapıları bilse dahi bu yapıları hangi bağlam içinde kullanacağını bilmezse yine sıkıntı yaşayacaktır. Bu durumda öğrendikleri onun için işlevsel olmaktan çıkacaktır. Bu nedenle dil yapıları bağlam içinde verilmelidir. Ancak bu haliyle bilgi işlevsel olacak ve öğrenme kalıcı hale gelecektir. Sadece dil kurallarından bahsetmek yeterli değildir. Kullanım alanlarını da gören dil öğrencisi için bu daha sonra karşılaşılabileceği aynı ya da yakın durumlarda hangi dil yapılarını kullanması gerektiği konusunda ona yardımcı olacaktır. Yabancı dil öğrencileri başka bir dil öğrenmeden önce kendi dillerinin yapısını, işleyişini çözümlmeli, onu anlamalı, bilincinde olarak kullanılmalıdır. Ancak bu haliyle öğreneceği yabancı dili de çözümlenmede, anlamlandırmada ana dilli ile arada köprü kurmada zorlanmayacak, eski bildiklerini aktarma imkanına sahip olacaktır. Bu aktarım yabancı dili öğrenme sürecini olumlu etkileyecektir.

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Yabancı dil öğretilirken öğrenciler hedef dilin dil bilgisi kurallarını da bilmelidir. Bu dilin öğrenilmesini daha da kolaylaştıracaktır fakat dil bilgisi kuralları verilirken de birden öğrenciye yüklemeye yapmak doğru değildir. Yabancı dil öğreticisi tüm bildiklerini öğrenciye yüklemeye çalışmamalıdır. Öğretici o dilde uzman olabilir fakat karşısındaki öğrencilerin onun seviyesinde olmadığını unutmaması gerekir. Yabancı dil öğrencisine işlevsel olan bilginin verilmesi yerinde olacaktır. Dil öğreticisi bunun farkında olmalı, dil eğitimine öğrencilerin günlük yaşamda sıklıkla karşılaşacakları uygun durumlar oluşturmalı ve bu durumlarda hangi dil yapılarının kullanılması gerektiğini öğrencilerine vermelidir. Uygun kullanım alanları oluşturmak da öğrenilen bilginin işlevselliğini arttıracaktır. Sınıf içinde öğrenilenlerin uygulanması için durumlar oluşturması aynı zamanda yabancı dil öğrencilerinin endişelerini de giderecektir. Endişelerinden arınmış öğrencilerin dile ve onu öğrenmeye ilgileri giderek artabilir.

1.Etkinliklerin Amacı ve Nitelikleri

Yabancı dil öğrencileri için yapılan etkinlikler birden fazla beceriye hitap edilecek tarzda hazırlanmalıdır. Bu durumda öğrenilenlerin unutulması zorlaşacaktır. Dil yapıları karmaşık olduğundan öğretici öğreteceği şeyle ilgili öğrencilerinin ön öğrenmelerinin olduğundan emin olmalıdır. Böylece öğrenilenler anlamlı hale gelerek kalıcı olacaktır. Etkinliklerin birden fazla beceriye hitap etmesi aynı zamanda dil öğretiminde zamandan da tasarruf etmeyi sağlayacaktır. Daha kısa zamanda öğrenci hem dinleyip anlayabileceği hem de konuşup yazarak kendini ifade edeceği bir ortam yakalayacaktır. Dil öğrenme süreci de böylece daha da hızlanacaktır.

Etkinlikler aynı zamanda öğrencinin günlük hayatta karşılaşılabileceği durumlardan seçilmelidir. Tanışma, alışveriş, adres tarifi vb. durumlarda ne söylemesi gerektiğini, kendini nasıl ifade etmesi gerektiğini öğretecek nitelikte olmalıdır. Dil öğrencisi bu şekilde öğrendiklerini uygulama fırsatı bulacaktır. Bu etkinliklerde dil bilgisi kuralları öğrencinin günlük hayatta kullanacağı onun işine yarayacak şekliyle verilmeli, gereksiz ayrıntılardan, kafa karıştıran ifadelerden kaçınılmalıdır. Öğrenci bu şekilde ihtiyacı kadar olan bilgiyi alacak, dil öğrenme işi onun için kolaylaşacaktır.

2.Yabancı Dil Öğretilirken Yapılması / Yapılmaması Gerekenler

Dil öğreticisi yabancı dil öğrenen bireylere bildiği her şeyi öğretmeye çalışmamalıdır. Nasıl

ki yeni bir dil öğrenmeye çalışırken o dil hakkında çok fazla bilgiye sahip olamayacaksa öğrencilerinin de aynı durumda olduğunun farkında olmalıdır. Öğrencilerinin öğrendikleri yabancı dilde yaptıkları yanlışlar konusunda dikkatli olmalıdır. Konuşma sırasında yanlış yapan öğrencilerine nazik bir şekilde yaklaşmalı, öğrencilerinin yabancı dil öğrenme konusundaki heveslerini kırmamaya özen göstermelidir. Yapılan yanlışları aradaki iletişim kesilmeyecek şekilde düzeltilmelidir. Böylece öğrenciler de yaptıkları yanlışları rencide olmadan, dil öğrenme hevesleri kırılmadan farkına vararak kendilerini bu konuda düzeltmeye çalışacaklardır.

3. Yabancı Dil Öğrenme Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme

Yabancı dil öğrenme süreci tıpkı bir bina gibi önce temeli atılarak daha sonra öğrenilenler öncekilerin üstüne eklenerek ilerler. Bu yüzden yabancı dil öğreticisi, öğrettiği konularla ilgili öğrencileri kısa kısa hazırladığı sınavlara tabi tutabilir. Bu sınavlar o gün ya da o hafta hangi konu işlenmişse ona yönelik olmalı, birden fazla konuyla ilgili olmamalıdır. Böylece öğretilen konunun ne derece öğrenildiği de yapılan değerlendirme sonucunda ortaya çıkacaktır. Bu sınavlarda birden fazla konunun olması öğrencilerin kafalarında karışıklığa neden olabilir. Hazırlanan sınavlar hangi beceri ölçmek isteniyorsa ona yönelik olmalıdır. Dil bilgisi konuları sarmal bir biçimde ilerlediğinden öğrencilerin öğrenme ortamına getirdikleri ön öğrenmeleri önemlidir. Yeni öğrenilecek konuyla arada bağ kurulmasını, öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlar. Konunun sonunda yapılan sınavlar ile öğrencilerin konuyu ne düzeyde öğrendikleri de ortaya çıkacak ve eksik ya da yanlış öğrenmeleri gidermek, düzeltmek için yabancı dil öğreticisine olanak sağlayacaktır. Düzeltilmeyen, giderilmeyen yanlış, eksik öğrenmeler ileride dil öğrenme sürecinde çok daha büyük problemlere yol açacağından fırsat varken yapılması çok daha doğru ve yerinde olacaktır. Böylece yeni bilgiler öncekiler üzerine inşa edilerek birikimli bir şekilde ilerlemesine olanak sağlayacaktır. Eksik ya da yanlış öğrenmeler giderilmediği takdirde öğrenci dili konuşurken her ne kadar iyi olsa da yazma konusunda aynı şey geçerli olmayacaktır. Gramerde sıkıntı yaşayacak yazma konusunda konuşmada gösterdiği başarıyı gösteremeyecektir.

Yabancı dil öğrenen bireylerin yazma becerisinde gramerde yaptıkları yanlışlar öğrencilerin kağıtlarında yanlışlar tespit edilerek yine öğrenciye verilir ve yaptığı yanlışın farkında olarak kendisinin düzeltilmesi istenirse dil öğrenme adına daha yararlı olacaktır. Nerede hata yaptığı gören yabancı dil öğrencisi yine hatasını kendi düzelttiğinden bir daha aynı hatayı yapma olasılığı düşecektir. Çünkü öğrenci hatasını farkında olarak kendi düzelttiğinden

öğrendikleri kalıcı olacaktır. Yine sınavlarda yapılan hatalar sınıf içinde kağıtlar karıştırılarak her öğrenciye kendi kâğıdı dışında bir arkadaşının kâğıdı verilerek yapılan yanlışların fark edilmesi ve düzeltilmesi de istenebilir. Öğrenci kendi kağıdını okurken belki tarafsız davranamayacak ve yaptığı hatanın farkına varamayacak olsa da bir arkadaşının kağıdını okurken tarafsız bir şekilde yaklaşacağından yapılan hataları görme ve düzeltme olanağı artacak hem kendi yaptığı hatanın hem de arkadaşının yaptığı hatanın doğrusunu öğrenecek ve sonraki süreçte bu konularda hata yapmamaya dikkat edecektir. Bu şekliyle dil öğrencisinin tabii tutulduğu ölçme ve değerlendirme süreci onun yabancı dili hem daha hızlı öğrenmesini hem de özellikle gramer konusunda yaşadığı zorlukları, düştüğü hataları en aza indireceğinden dil öğrenme süreci tamamen dil öğrencisinin ihtiyaçları çerçevesinde gelişecek ve daha işlevsel olacaktır.

4.Yabancı Dil Öğrenirken Teşvikin Önemi

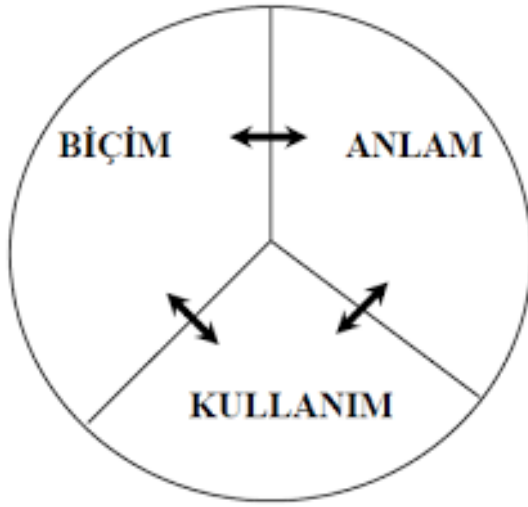
Yabancı dil öğreticisi, öğrencilerini teşvik edecek şeyin ne olduğunu bilmeli ve yabancı dil öğrenme sürecinde sürekli onları isteklendirmeye çalışmalıdır. Şevk ve arzuları yüksek olan öğrenciler dili öğrenme konusunda istekli olacaklarından zorlu olan yabancı dil öğrenme süreci onlar için giderek kolay ve zevkli bir hal alacaktır. Bazı öğrencileri de öğretmen tarafından takdir edilme, yapılan sınavlarda alınan yüksek notlar teşvik edebilir. Yabancı dil öğreticisi bunun farkına vararak yaptığı kısa değerlendirmelerde öğrencilerine notlar verebilir. Bu şekilde öğrencilerin şevkleri artacak ve öğrendikleri dile karşı kendilerini yakın hissetmeleri sağlanacaktır.

Ölçme değerlendirme sonucunda not verme sistemi dil öğrenme sürecinin aynı zamanda ciddi bir süreç olduğunu ve yabancı dil öğrencilerinin de bunun farkına varmalarını sağlayacaktır. Dil öğrenme sürecinde ciddiye alınan öğrenciler kendilerine dil konusunda hedefler belirleyerek bu hedeflere ulaşma konusunda çalışmalarını da arttıracaklardır. Yabancı dil öğrencileri kendilerine hedefler belirleyebileceği gibi yabancı dil öğreticileri de öğrencilerine sürecin başında küçük küçük hedefler belirlemekle başlayarak öğrenciler hedefleri gerçekleştirmeye başladıklarında giderek daha büyük hedefler koyabilirler. Gerçekleştirilen her hedeften sonra öğrencilerin dil öğrenmeye isteklerini kaybetmemeleri ve bu hevesi arttırmak adına ödüller verilebilir. Bu ödüller yabancı dil öğreticisi ve öğrencileri ile belirlenirse öğrencilerin dil öğrenme sürecini benimsemelerini sağlama konusunda yardımcı olacaktır.

Dil bilgisi öğretme sürecinde çok fazla yöntem, teknik kullanılmaktadır. Yabancı dil öğretiminde de temelde hedef, yabancı dil öğrencilerinin öğrendikleri dilin kurallarını öğrenerek

o dili kendini rahatlıkla ifade edecek düzeyde öğrenmelerini sağlamaktır. Fakat sadece dil kurallarını öğretmek, öğrencilerin sadece biçim hakkında bilgi sahibi olmaları o dili öğrenmeleri konusunda yeterli olmayacaktır. Bu şekilde öğrendikleri de işlevsel olmaktan çok uzak kalacaktır. Kurallar öğrencilerin zihninde yer kaplamaktan ileriye gidemeyecek hatta kullanılmayan bu bilgiler giderek unutulmaya başlayacaktır. Öğrenilenlerin mutlaka anlamlandırılması ve kullanılması gerekir. Böylelikle öğrenilen bilgiler, anlamlı hale gelip kullanıldığından kalıcı olacaktır.

Yabancı Dil Öğretiminde Biçim-Anlam-Kullanım İlişkisi

Şekil 1: Üç boyutlu dil bilgisi şeması (Larsen-Freeman, 2001)

Yukarıdaki şekilde biçim bölümü dil bilgisel yapıların okunuşunu, görevlerini, diğer dil bilgisi yapılarıyla girdikleri etkileşimi ifade eder. Anlam bölümü bu yapıların ne anlama geldiğini, kullanım kısmı da bu yapıların nerde, nasıl, hangi bağlamlarda kullanılması gerektiğini ifade eder. Bu üçlü birbiriyle ilişkili ve birbirinden ayrılmazdır. Şekildeki biçim-anlam-kullanım arasındaki oklar da bunu gösterir. Okların çift taraflı olması birbirleri üzerindeki etkilerin de çift taraflı olduğunu gösterir. Üçünün de şekilde eşit şekilde kendine yer edinmesi hepsinin dil bilgisi öğretiminde eşit düzeyde olduğunu gösterir. Birinin diğerine üstünlüğü yoktur. Bazı geleneksel dil bilgisi öğretim yönteminde biçime önem verilir. Biçim birimler dil bilgisi öğretiminde kesinlikle verilmelidir, dil bilgisinin biçim boyutunu öğrenmeyen öğrencinin diğer boyutlara geçmesi de düşünülemez. Yabancı dil öğrencilerine dil bilgisi öğretiminde şekilde de gösterildiği üzere biçim-anlam- kullanım birlikte olacak şekilde öğretim yapılmalıdır.

Sadece biçimi öğrenip anlam ve kullanım boyutu eksik kaldığında o öğrenci dili tam olarak öğrenememiş olarak kabul edilir. Şekildeki üç boyut birbiriyle bağlantılıdır. Hepsinin bir arada

verilerek öğretildiği dil bilgisi ile yabancı dil öğretimi çok daha kolay ve eğlenceli bir süreç haline gelecektir. Yabancı dil öğrencileri hedef dilin dil bilgisi yapılarının biçim kısmını öğrenerek hangi bağlamda hangi anlamlara gelecek şekilde kullandıklarını çözümledikten sonra bir de bu bilgilerini kullanma imkânı da bulduğunda öğrendikleri kalıcı olacaktır. Yabancı dil öğrencileri önce anlam üzerinde yoğunlaşmalı çünkü öğrenciler onun anlattıklarını öncelikle anlamlandırmalı, ne demek istediğini anlamalıdır. Daha sonra biçim birimler verilmeli fakat biçim birimler verilirken birden karşı tarafa tüm dil bilgisi yapıları, kuralları verilmekten kaçınmalıdır. Verilen dil bilgisi yapılarının kullanılabileceği ve öğrencinin karşılaşabileceği bağlamlarda verilmeye dikkat edilmelidir. Böylelikle öğrenci yapıları bağlamı içinde anlayarak daha kolay öğrenecektir. Bunun yanında yabancı dil öğrencisine öğrendiklerini kullanma imkânı da sunulmalıdır. Öğrencilere derslerde öğrendikleri yapıları kullanmak için uygun etkinlikler planlanmalı ve hazırlanmalıdır. Böylece öğrenciler dili öğrenirken henüz dili sahasında kullanmadan önce sınıf ortamında kendi gibi aynı dili öğrenmeye çalışan arkadaşları ve öğretmenlerinin gözetiminde bir yanıyla gerçek yaşamda karşılaşabileceği durumların bir öğrencisinde (simülasyon) öğrendiklerini uygulama imkânına sahip olacaktır. Burada hata dahi yapsa kendini rahatsız hissetmeyecek ve ona yardımcı olarak hatasını görmesinde yardımcı olacak arkadaşları ve öğretmeni de ortamda olacağından bu yabancı dil öğrencisini rahatlamasını sağlayacaktır.

Sınıf içinde öğretmeni rehberliğinde ve arkadaşları ile uygulama olanağı bulan öğrenci gerçek yaşamda öğrendiklerini kullanmak için hazır hale gelecek, aynı durumları daha öncesinden prova ettiği için de panik olmayacaktır. Kendini rahat hissettiğinden de yanlış yapma olasılığı da düşecektir. Daha önce benzer durumları sınıf ortamında dahi olsa yaşadığından tecrübesi aynı ya da benzer durumla gerçek yaşamda karşılaştığında ona yardımcı olacaktır. Yabancı dil öğrencisi hata yapma düşüncesi olmadan kendini çok rahat bir şekilde ifade edecektir. Bununla birlikte kendini ifade etmekte zorlanmadığını gören öğrenci bu süreçten keyif almaya başlayacak ve dil öğrenme süreci giderek hızlanacaktır.

Öğrencilere sunulan kullanım olanağı ile dil bilgisinin biçim boyutunda öğrendikleri yapıların toplumsal bağlamları verilmelidir. Sınıf içinde yabancı dil öğrencilerinin biçim boyutunda anlamlandırarak öğrendikleri yapıları ilgi alanlarına yönelik konulardan seçilmeye çalışılarak bu yapıları kullanmaları sağlanmalıdır. Böylece konuşmaktan korkan yanlış yapmaktan çekinen yabancı dil öğrencileri bu korkularıyla yüzleşecek ve onlar için bundan kurtulacakları ortamlar oluşacaktır. Yabancı dil öğrencilerinin dikkatini çekmeyen konular

seçilirse öğrenciler konuşma korkuları olmasa dahi konuşmakta güçlük çekecektir. Kendimizden örnek verecek olursak ana dilimizde dahi olsa ilgimizi çekmeyen bir konuda konuşmakta güçlük çekeriz. Bu, konuşma korkumuz veya çekincemiz olduğundan değil, o konu hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığımızdan kaynaklanır. İnsanlar ilgisini çekmeyen konularda çok zorunlu olmadıkça bilgi sahibi olmaktan da kaçınırlar. Bu yüzden sınıf ortamında yabancı dil öğrencilerinin öğrendikleri yapıları kullanabilmeleri ve konu hakkında bildiklerini paylaşmaları için yine onların ilgi alanlarına giren konular seçilmeye, sınıf ortamına getirilmeye dikkat edilmelidir.

SONUÇ

Yabancı dil öğretiminde alt amaçlar, hedefler ne olursa olsun temel amaç bireyin hedef dilde anlayarak kendini rahat bir şekilde ifade etmesi olarak kabul edilir. Kişi her ortamda insanlarla asgarî ölçülerde iletişim kurabilmelidir. Bu sebeple, yabancı dil öğretimi yapılırken dil bilgisi de öğretilmelidir. Dil bilgisi yapıları verilmediği takdirde dil öğrenme süreci eksik kalacaktır. Hedef dil öğrencisi dil bilgisi kurallarını kullanmadan kısa, tek kelimeler kullanarak ne söylemek istediğini karşı tarafa aktarabilse de dil bilgisi yapıları olmadan kurulan iletişim eksik kalacak ve dil bilgisi yapıları kullanılmadan girilen iletişim yanlış anlamaya müsait bir ortam oluşturacaktır. Mesela ekmek almak için fırına giden yabancı dil öğrencisi sadece 'ekmek' derse çalışanlar ona istediğini verecektir fakat bu haliyle dil bilgisi yapıları kullanılmadan kurulan iletişimde birey nezaketsiz olarak düşünülebilir. Aynı durumda bir de 'bir ekmek alabilir miyim lütfen?' şeklinde dil yapılarını kullanarak girdiği iletişimde çok daha rahat bir şekilde kendini karşı tarafa ifade edebilecektir. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde dil bilgisi mutlaka öğretilmelidir fakat dil bilgisi öğretilirken tüm yapılar verilmekten kaçınılmalıdır. Tüm yapılar verilse dahi hedef dil öğrencisinin bunları hepsini öğrenmesinin mümkün olmadığı bilinmelidir. Sunulan bu nedenlerle öğrencinin ihtiyacı olan ve dili kullanırken işine en çok yarayacak yapıların verilmesi yabancı dil öğretiminde daha doğru olacaktır. Böylece dil bilgisi öğretimi de daha işlevsel hale gelecektir. Öğrencilere doğru dilbilgisi kurallarını öğretmek ve dilbilgisel yanlışlıkları derhal müdahaleler ile düzeltmek önemlidir. Ayrıca, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirirken, dilbilgisi kurallarına da uygun bir şekilde ifade etmelerini sağlamak gerekmektedir.

İşlevsel dil bilgisi, yabancı dil eğitim ve öğretiminde öğrencinin dil unsurlarını günlük hayatta ve ihtiyaç duyduğu alanlarda kullanması için ihtiyaç duyduğu fonksiyon ve görev alanlarını öğrenmelerine yardımcı olur. Bu yolla kişi, doğru anlama ve aktarmadan çok durum,

bağlam ve kişiye göre neleri kullanabileceğini daha rahat kavrar.

İşlevsel dil bilgisi yöntemi, yabancı dil öğretiminde etkili bir yaklaşım olabilir. Dilin gerçek kullanımını anlamak ve iletişimsel becerileri geliştirmek, öğrencilerin dil öğrenme sürecini hızlandırabilir ve dilin günlük hayatta kullanılmasını hem teşvik edebilir hem de kolaylaştırabilir fakat bu yöntemin tek başına kullanılmasının yeterli olmayacağını diğer dil öğretim yöntemleriyle birlikte kullanıldığında daha verimli olabileceğini de unutmamak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acat B. (2007). Dil Eğitiminde İşlevsel Yaklaşımın Okuma ve Okuduğunu Anlama Becerilerini Kazanmaya Etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 27, ss, 1-13
- Arslan S. (2020). Türkçe Eğitiminde Metin Temelli İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimi: Bir Eylem Araştırması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Benzer A. (2010). İşleve Dayalı Dil Bilgisi: Türkçede Tahmin ve İhtimal Anlatımları. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt:7 Sayı:3, ss.144-153
- Benzer A. (2020). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İşlevsel Dil Bilgisi. Pegem Akademii
- Delen Karaağaç N. (2007). İşlevsel Dilbilim. *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, ss.35-42
- Doğru M. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Temel (A1-A2) Seviyesinde İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimi (Anketler-Tespitler-Eleştiriler-Öneriler) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Duran M. (2017). Dil ve Edebiyat Öğretiminde Söylem: Ömer Seyfettin'in İlk Cinayet Hikâyesi Örneği. *Asead Cilt 4, Sayı 12*, ss.582-589.
- Eker S. (2011). *Çağdaş Türk Dili*. Grafiker Yayınları, Ankara
- <https://sozluk.gov.tr/>
- İşcan A. (2007). İşlevsel Dil Bilgisinin Türkçe Öğretimindeki Yeri. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı:1, ss.253-258.
- Larsen-Freeman, D. (2001). *Teaching grammar*. İçinde M. Celce-Murcia (haz.) *Teaching*.
- Martinet A. (1998). İşlevsel Genel Dilbilim. (Çev. Berke Vardar). *Multilingual Yabancı Dil Yayınları*, İstanbul.
- Musaoğlu M. (2003). Türkçenin İşlevsel Dil Bilgisi ve Metin Kompozisyonu. *Dil Dergisi*. Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Oflaz E. (2010) İşlevsel Dilbilgisi Çerçevesinde Türkçedeki İlişkisel Süreçlerin Betimlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Satıbaldıkızı M. (2013). Dil Öğretiminde Gramer Konularını İşlevsel Açıdan Öğretmenin Önemi *Avrasya'da Türk Dili ve Tarihi Eğitimi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri- Türk Ocakları İstanbul Şubesi*, İstanbul.
- Savignon J. S. (2005). *Communicative language teaching: Strategies and goals*. E. Hinkel

(Yay.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (ss. 635-651) içinde.
New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Sebzeciođlu T. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Dilbilgisi Öğretimi Üzerine Dilbilim Temelli Uygulamalar. *Kesit Akademi Dergisi*, Yıl: 2, Sayı: 3, ss. 97-112.

Van Schaak G. (1998). İşlevsel Dilbilgisi Nedir? *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, ss. 9–25.

Vardar B. (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. *Multilingual Yabancı Dil Yayınları*, İstanbul

Yurttaş Kuşdoğan Z. (2019). İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimiyle İlgili Öğretmen Görüşleri (Bitlis Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.